

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Współczesne dialekty języka polskiego - wykład (Wykład), PG_00133603						
Kierunek studiów	Filologia polska (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2026/2027		
Poziom kształcenia	II stopnia	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	2	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	3	Liczba punktów ECTS			2.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			egzamin		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Filologiczny -> Instytut Filologii Polskiej -> Zakład Języka Polskiego						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr hab. Róża Wosiak-Śliwa					
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	15.0	0.0	0.0	0.0	0.0	15
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	15		11.0		24.0	50
Cel przedmiotu	Zdobycie wiedzy praktycznej i teoretycznej z zakresu znajomości dialektów i gwar polskich, oraz ich współczesnego funkcjonowania w Polsce, za granicą i w przestrzeni internetowej.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FPMU2_W07] Zna, rozumie i stosuje zaawansowane metody analizy językoznawczej w swoich badaniach.	Znajomość, rozumienie i stosowanie zaawansowanych metod analizy językoznawczej w badaniach w celu rozpoznania procesów językowych w tekstach gwarowych, rozróżniania sposobów mapowania zjawisk gwarowych, scharakteryzowania cech językowych dialektów polskich przy wykorzystaniu historii polskiej dialektologii.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja
	[FPMU2_U07] Potrafi organizować i kierować zespołowymi badaniami językoznawczymi.	Umiejętność organizowania i kierowania zespołowymi badaniami językoznawczymi z zakresu dialektologii.	[SU8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[FPMU2_K02] W sposób odpowiedzialny wykorzystuje wiedzę językoznawczą przy podejmowaniu różnorodnych zadań i projektów zgodnie z regułami, myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy.	Umiejętność weryfikowania przyswajanych treści językoznawczych z zakresu współczesnej dialektologii polskiej oraz docenia wartość posiadanej wiedzy w rozwiązywaniu różnorodnych problemów.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FPMU2_K05] Aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego, literackiego i językowego regionu, kraju i Europy.	- Aktywne uczestnictwo w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego, literackiego i językowego regionu, kraju i Europy; - rozumienie potrzeby dbania o dziedzictwo językowe i doceniania jego wagi dla zachowania tożsamości narodowej; - propagowanie odpowiednich wzorców zachowań językowych; - zdolność samodzielnej lub zespołowej pracy; - samodzielne podejmowanie prostych działań badawczych (poszukiwanie śladów dawnych procesów językowych we współczesnych gwarach).	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SK6] demonstracja umiejętności praktycznych [SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[FPMU2_U05] Posiada pogłębione umiejętności badawcze z zakresu językoznawstwa, obejmujące analizę różnorodnych tekstów, uogólnienie wyników badań, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na oryginalne rozwiązywanie złożonych problemów.	- Umiejętność wyszukiwania w różnych źródłach wiadomości nt. dialektologii współczesnej, selekcjonowania i porządkowania materiału; a także prezentowania wyników swoich poszukiwań; - umiejętność mapowania zjawisk gwarowych; - zdolność analizy i weryfikacji wybranych tekstów gwarowych; - umiejętność formułowania wniosków na podstawie analizy tekstów gwarowych; - umiejętność przedstawiania językowych cech polskich dialektów w ujęciu komparatystycznym.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/diskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
Treści przedmiotu	Terminy: dialektologia, dialekt, gwara, narzecze i etnolekt, gwaroznawstwo; dialektyzmy i regionalizmy; rola gwar i dialektów we współczesnej kulturze; historia polskiej dialektologii i metody badań dialektologicznych (geografia lingwistyczna); zapoznanie z dialektalnymi cechami fonetycznymi (zróżnicowanie polszczyzny w zakresie fonetyki międzywyrazowej, realizacja samogłosek i/y, współczesna artykulacja samogłosek tzw. ścieśnionych, redukcja samogłosek nieakcentowanych, wymowa samogłosek nosowych, nagłosowe protezy, istota mazurzenia, mieszania szeregów i kaszubienia, zróżnicowanie w zakresie artykulacji spółgłosek wargowych miękkich, spółgłoski tylnojęzykowe miękkie i ich współczesna realizacja), morfologicznymi (np. wybrane dialektalne sufiksy słowotwórcze i fleksyjne rzeczowników, przymiotników i czasowników) i składniowymi; charakterystyka głównych dialektów polskich: mazowieckiego, wielkopolskiego, małopolskiego, śląskiego; status językowy kaszubszczyzny; leksyka gwarowa; stylizacja gwarowa i nowe konteksty występowania w kulturze (reklamy, filmy, dzieła teatralne, kabarety, internet itp.), język folkloru styl artystyczny gwary; onomastyka dialektalna; gwary polskie za granicą; równoległy opis gwary i kultury.		
Wymagania wstępne i dodatkowe	Wiedza z zakresu fonetyki, fleksji, słowotwórstwa i składni w ujęciu synchronicznym i diachronicznym.		
Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	obecność na wykładzie	80.0%	30.0%
	egzamin pisemny - test znajomości zjawisk dialektalnych i gwarowych, zróżnicowania geograficznego polszczyzny	51.0%	70.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	1. Karol Dejna, <i>Dialekty polskie</i>, Warszawa 1997. 2. Kazimierz Nitsch, <i>Wybór polskich tekstów gwarowych</i>, Warszawa 1960. 3. Zenon Sobierajski (red.), <i>Teksty gwarowe i folklor z różnych stron Polski</i>, Poznań 1991. 4. Stanisław Urbańczyk, <i>Zarys dialektologii polskiej</i>, Warszawa 1967 (lub wyd. nast.). 5. <i>Encyklopedia języka polskiego</i>, pod red. Stanisława Urbańczyka, wyd. 2, Wrocław 1991. 6. Kompendium internetowe: www.gwarypolskie.uw.edu.pl
	Uzupełniająca lista lektur	1. <i>Antropologia słowa. Zagadnienia i wybór tekstów</i>, oprac. G. Godlewski, A. Mencwel, R. Sulima, Warszawa 2004. 2. Janusz Anusiewicz, <i>Lingwistyka kulturowa. Zarys problematyki</i>, Wrocław 1995. 3. Stanisław Dubisz (red.), <i>Język polski poza granicami kraju</i>, Opole 1997 (wybrane artykuły m.in. H. Karaś, Z. Sawaniewskiej-Mochowej i J. Mędelskiej, Z. Gałęckiego). 4. <i>Etnolingwistyka a leksykografia. Tom poświęcony Profesorowi Jerzemu Bartmińskiemu</i>, red. nauk. W. Chlebda, Opole 2010. 5. Jadwiga Kowalik, <i>Regionalizmy leksykalne w mowie mieszkańców Krakowa</i>, [w:] <i>Studia nad polszczyzną mówioną Krakowa</i>, cz. 2, Kraków 1984 6. Marian Kucala, <i>Terytorialne zróżnicowanie polszczyzny</i>, [w:] <i>O zagrożeniach i bogactwie polszczyzny</i>, red. J. Miodek, Wrocław 1995, s. 163-169. 7. Marian Kucala, <i>O słownictwie ludzi wyzbywających się gwary</i>, Biuletyn PTJ XIX, 1960, s. 141-156. 8. Marian Kucala, <i>Hiperdialektyzacja</i>, [w:] <i>Z polszczyzny historycznej i współczesnej</i>, red. T. Ampel, Rzeszów 1997, s. 28-34. 8. Halina Pelcowa, <i>Pokoleniowość i sytuacyjność dwa istotne czynniki różnicowania się języka mieszkańców współczesnej wsi</i>, [w:] <i>Gwary dziś. T. 3. Wewnętrzne zróżnicowanie języka wsi</i>, red. J. Sierociuk, Poznań 2006, s. 139-153. 9. Janusz Rieger, <i>Język polski na Wschodzie</i>, [w:] <i>Współczesny język polski</i>, pod red. J. Bartmińskiego, Warszawa 2001. 10. Wybrane hasła w: <i>Język kaszubski. Poradnik encyklopedyczny</i>, red. J. Treder, wyd. 2., Gdańsk, 2006.
	Adresy eZasobów	

Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	1. Zjawiska fonetyczne w polskich gwarach i dialektach. 2. Zjawiska morfologiczne w polskich gwarach i dialektach. 3. Leksyka gwarowa. 4. Status językowy kaszubszczyzny. 5. Polscy (ze szczególnym uwzględnieniem gdańskich) badacze kaszubszczyzny.
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.